proLékaře.cz | 29.11.2026

K životnému jubileu profesorky MUDr. Daniely Kotulovej, CSc.

Profesorka MUDr. Daniela Kotulová, CSc., nestorka lekárskej mikrobiológie na Slovensku, oslávila tohto roku svoje významné životné jubileum.

Narodila sa 13. júla 1939 v Budapešti ako dcéra slovenského diplomata, právnika a univerzitného profesora Jána Spišiaka. Detstvo prežila v Budapešti, školské roky v Trenčíne a neskôr v Bratislave. Po maturite sa rozhodla pre štúdium medicíny, ktoré absolvovala na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Po promócii ju upútala možnosť zostať na svojej alma mater a venovať sa pedagogickej a vedeckej práci na Katedre biológie LF UK. Neskôr prešla pracovať na vtedy novo zriadenú Katedru lekárskej mikrobiológie a imunológie a pod vedením docenta Jána Štefanoviča začala riešiť tézy svojej dizertačnej práce, zamerané na problematiku makrofágov a ich úlohu v antiinfekčnej imunite. Dizertačnú prácu úspešne obhájila v roku 1969. Veľkým prínosom pre jej vedeckú prácu a jej budúce nasmerovanie bol študijný pobyt na Statens Serum Institut v Kodani. Absolvovala ho v laboratóriu Dr. Joan Rhodes, ktoré sa špecializovalo na výskum mechanizmov prirodzenej bunkovej imunity. Vedecko-výskumná práca prof. Kotulovej bola vždy úzko prepojená s lekárskou praxou. Ako členka mladého a dynamického kolektívu pracovníkov vtedajšej Katedry lekárskej mikrobiológie a imunológie, ktorý viedol profesor Štefanovič, sa aktívne zapájala do riešenia vedeckých projektov, zameraných na štúdium mechanizmov prirodzenej bunkovej imunity a možností jej modulácie. Jej trpezlivá a precízna vedecko-výskumná práca bola odmenená zaslúženými výsledkami. K najcennejším patril návrh na štandardné metódy prípravy baktériových „stock“ vakcín (Acta Hygienica, Príloha č. 2/1991) a vypracovanie štandardného pracovného postupu na prípravu autovakcín (Klinická imunológia a alergológia, 1991, č. 1). V spolupráci s kolegami z Lekárskej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci vznikol v roku 1992 patent „Nespecifická bakteriální vakcína k prevenci a terapii bakteriálních, houbových a virových infekcí“ a v roku 1995 v spolupráci s kolegami z Endokrinologického ústavu SAV patent na protizápalový prostriedok na báze derivátov kyseliny kójovej.

K ďalším výskumným aktivitám profesorky Kotulovej patrilo štúdium *Streptococcus pneumoniae* vo vzťahu k infekciám v detskom veku, štúdium faktorov virulencie *Pseudomonas aeruginosa* a ich interakcie s mechanizmami imunity a výskum mechanizmov rezistencie baktérií na antiinfekčné liečivá. Ako prvá na Slovensku za začala zaoberať štúdiom bakteriálneho biofilmu a jeho úlohy pri vzniku infekcií spojených s prítomnosťou implantátov a katétrov.

Obraz jej vedecko-výskumnej práce ilustruje viac ako 150 publikovaných vedeckých a odborných prác a vyše 300 citačných ohlasov, ako aj viac než 300 prednášok na odborných podujatiach doma a v zahraničí. Bola členkou Vedeckej rady Univerzity Komenského, Vedeckej rady Lekárskej fakulty UK a Vedeckej rady bývalého Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov.

S vedecko-odbornou činnosťou súvisí aj pôsobenie pani profesorky v redakčných radách viacerých odborných časopisov, medzi nimi aj časopisov Epidemiologie, mikrobiologie a imnulogie a Klinická mikrobiologie a infekční lékařství.

Účasť na liečebno-preventívnej činnosti a na ďalšom medicínskom vzdelávaní bola vždy prirodzenou súčasťou práce lekárov pôsobiacich na Katedre mikrobiológie a imunológie LF UK. Výnimkou nebola ani naša oslávenkyňa, ktorá získala atestáciu prvého stupňa v odbore Lekárska mikrobiológia v roku 1967. Na ňu v roku 1978 nadviazala atestácia druhého stupňa a v roku 1984 aj atestáciu v odbore Lekárska imunológia.

Popri vedeckej, výskumnej a liečebno-preventívnej práci sa profesorka Kotulová systematicky venovala výučbe mikrobiológie a imunológie. Docentskú habilitačnú prácu obhájila v roku 1978 na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského a titul profesorky mikrobiológie získala v roku 1998 na Lekárskej fakulte Masarykovej univerzity v Brne. Pedagogická činnosť bola srdcovou záležitosťou pani profesorky. Študentov vedela vždy zaujať a motivovať. Okrem odovzdávania vedomostí z lekárskej a klinickej mikrobiológie ich viedla k tomu, aby si uvedomovali význam týchto poznatkov pre budúcu lekársku prax a medikom systematicky vštepovala myšlienku, že prvoradým záujmom lekára musí byť jedine jeho pacient. Okrem výučby na Lekárskej fakulte UK v Bratislave prednášala lekársku mikrobiológiu aj na Jeseniovej lekárskej fakulte v Martine, na Prírodovedeckej fakulte UK a v rámci medziodborového štúdia aj na Filozofickej fakulte UK v Bratislave.

Po rozdelení Katedry mikrobiológie a imunológie LF UK na dva samostatné ústavy v roku 1991 sa vtedajšia docentka Kotulová stala prednostkou Mikrobiologického ústavu LF UK, ktorý viedla až do roku 2010. Osamostatnenie Mikrobiologického ústavu prinieslo vo všetkých pracovných oblastiach nové úlohy. V pedagogickej oblasti

proLékaře.cz | 29.11.2026

to bolo rozšírenie výučby o nové témy s dôrazom na klinické aspekty mikrobiológie. V diagnostickej oblasti sa pod vedením prof. Kotulovej podstatne rozšírila paleta vyšetrovacích postupov metód. Na novú úroveň sa dostala aj príprava autovakcín – vzniklo špecializované laboratórium pre prípravu terapeutických a hyposenzibilizačných STOC-vakcín a autovakcín, ktoré dodnes pracuje ako najväčšie z takýchto laboratórií na Slovensku. Pričinením prof. Kotulovej sa v roku 1994 aktualizoval štatút Mikrobiologického ústavu ako združeného pracoviska Lekárskej fakulty a vtedajšej Fakultnej nemocnice (dnes Univerzitnej nemocnice Bratislava).

Profesorka Kotulová sa po mnoho rokov intenzívne angažovala aj v oblasti postgraduálnej výchovy lekárov. V rokoch 1991–2004 viedla Katedru klinickej mikrobiológie Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov (dnes Slovenská zdravotnícka univerzita). S jej pôsobením v tejto funkcii, ale aj vo funkcii Hlavnej odborníčky MZ SR pre odbor Klinická mikrobiológia a neskôr členky poradného zboru MZ SR pre klinickú mikrobiológiu, sa spája odčlenenie diagnostickej mikrobiológie od hygienickej služby a vypracovanie koncepcie klinickej mikrobiológie, ktorá tento medicínsky odbor prepojila so systémom liečebno-preventívnej starostlivosti a začlenila do štruktúry nemocničných zariadení.

Bohatá je aj činnosť, ktorú profesorka Kotulová vykonala na pôde Slovenskej lekárskej spoločnosti. V rámci Mikrobiologicko-epidemiologickej spoločnosti SLS iniciovala v roku 1991 založenie odbornej Sekcie klinickej mikrobiológie a jej následnú transformáciu na samostatnú Slovenskú spoločnosť klinickej mikrobiológie SLS. Ako predsedníčka tejto spoločnosti sa zaslúžila o jej pričlenenie k Európskej spoločnosti klinickej mikrobiológie a infekčných chorôb (ESCMID) a integráciu slovenskej klinickej mikrobiológie do európskeho kontextu. Slovenská spoločnosť klinickej mikrobiológie SLS, vedená profesorkou Kotulovou, zohrala významnú úlohu pri formovaní klinickej mikrobiológie na Slovensku. S jej menom sa spájajú pravidelne organizované Dni klinickej mikrobiológie a ďalšie odborné podujatia, na ktorých sa často zúčastňovali aj kolegovia z Čiech a Moravy a ktoré boli po mnoho rokov jedným z nosných pilierov rozvoja klinickej a diagnostickej mikrobiológie, odborného vzdelávania klinických mikrobiológov a ich spolupráce v liečebno-preventívnej aj vedecko-výskumnej oblasti. Dnes je profesorka Kotulová nositeľkou Zlatej medaily Slovenskej lekárskej spoločnosti a Čestnou členkou Slovenskej spoločnosti klinickej mikrobiológie SLS. Profesorka Kotulová sa ako vedúca osobnosť slovenskej lekárskej mikrobiológie vždy snažila udržiavať tradične dobré vzťahy s kolegami v Českej republike, za čo sa jej dostalo uznania aj zo strany Společnosti epidemiologické a mikrobiologické České lékařské společnosti vo forme čestného členstva. Z ďalších zahraničných a slovenských ocenení možno spomenúť cenu Americkej mikrobiologickej spoločnosti Morrison Rogosa Award, Medailu Stanislava Prowázka a Medailu Kristiána Hynka.

Nám, ktorí sme pani profesorku dlhoročne stretávali na pôde Lekárskej fakulty, na školiacich akciách, kongresoch a konferenciách a stretli sme sa pri príležitosti jej sedemdesiatin, sa ani nechce veriť, že uplynulo ďalších desať rokov. Z nich pani profesorka časť strávila už ako aktívna dôchodkyňa, venujúca svoj čas a energiu prevažne svojej rodine. Spolu s manželom sa tešia z dvoch vnúčat – starší vnuk Adam študuje medicínu, mladšia Anička je na strednej škole. I keď ich fyzicky od syna – lekára infektológa – a od jeho rodiny delí Atlantický oceán, intenzívne spolu „online“ komunikujú a zdieľajú si bežné každodenné starosti a radosti a popri tom konzultujú aj odborné medicínske problémy. Z tejto komunikácie profitujeme aj my – jej bývalí kolegovia a naši medici – pani profesorka nám totiž zvykne nové informácie z klinickej mikrobiológie a infekčného lekárstva preposlať. Osobne našu oslávenkyňu môžeme stále stretnúť na odborných podujatiach a priateľských posedeniach.

V mene svojom aj v mene bývalých študentov, spolupracovníkov a priateľov chcem pani profesorke Kotulovej pri príležitosti jej životného jubilea poďakovať za celoživotnú prácu venovanú lekárskej mikrobiológii a imunológii, za jej pedagogické majstrovstvo a nezištné odovzdávanie odborných vedomostí a skúseností a zaželať jej veľa zdravia a elánu do ďalších rokov života.

doc. RNDr. Lívia Slobodníková, CSc.
Mikrobiologický ústav Lekárskej Fakulty Univerzity Komenského a Univerzitnej nemocnice v Bratislave